

Költséggazdálkodás és módszerei

A költséggazdálkodás fogalma és értelmezése

olyan tevékenység, amelynek középpontjában a költség áll, és tartalmazza annak

- tervezését,
- utalványozását,
- analitikus nyilvántartását,
- főkönyvi elszámolását,
- kalkulációját,
- ellenőrzését,
- elemzését és
- információrendszerének kialakítását.

A költséggazdálkodás fogalma és értelmezése

- a költséggazdálkodás említett
- definíciója **lényegében eszközgazdálkodás jelent,**
- **ugyanis a felhasználásig még lehet dönteni arról,**
- **hogy az eszközből költség legyen**

A költséggazdálkodás módszerei

- Felhasználási normák
- A költségváltozási tényező
- A fedezeti költség-számítás
- A határköltség-számítás
- A standard költség-számítás
- Az értékelemzés

Felhasználási normák

- A költséggazdálkodás során
 - az eredményes gazdálkodás miatt –
- lényeges, hogy az eszközfelhasználásokat megfelelő módon tudjuk
 - tervezni, utalványozni.
- Ezt a célt szolgálják a különböző normák.

Felhasználási normák

- Arra adnak választ, hogy
- egységnyi termék előállításához milyen eszközfelhasználásra van szükség.
- Ezen normák alapoznak
 - műszaki számításokra,
 - tapasztalati adatokra,
 - norma lehet az előző év/évek átlaga is.

Norma

- A normák jellemzően mennyiségi és értékegységekből tevődnek össze.
 - például valamely termék előállításához szükséges anyagfelhasználás, melynek költsége az ártól függ.
- A normák kialakítása
 - anyagnorma, létszámnorma, stb.
- függ a tevékenység jellegétől, a technológiai folyamattól.

Norma

- mindenütt alkalmazható norma,
- ahol a költség valamilyen mérhető összefüggésbe hozható a termelési tényezők valamelyikével:
 - például az egy gépóra üzemeltetési költsége,
 - 100 km-re jutó üzemanyag fogyasztás és annak költsége,
 - egy tonna termék szállítási költsége, stb.

Normák karbantartása

- a kidolgozott normák karbantartása alapvető fontosságú,
- mert azok egyébként nem használhatók fel
 - a költségtervezéshez,
 - utalványozáshoz
 - vagy a költségelemzéshez.

A költségváltozási tényező

- a költségváltozási tényező ismeretében a költségek nagysága megtervezhető.
- a költségváltozási tényezőt felhasználhatjuk a fedezeti költségszámítás során is.

A fedezeti költségszámítás

- a költségek alapvetően két részből tevődnek össze:
 - az állandó és a változó költségek.
- Az állandó költségek a fedezeti költségszámítás szerint nem kerülnek felosztásra,
 - így annak fedezetét elő kell állítani.

Fedezeti költségszámítás, az eredmény megállapítása

- Árbevétel
- Változó költségek
- Fedezeti összeg
- Állandó költségek
- Eredmény

A határkötség-számítás

- a döntések során a gazdasági számítások elvégezhetők
 - a tevékenységek átlagos hozama és a határhozama alapján.
- arra fókuszálunk, hogy valamely
 - termékénél nő a termelés, azaz pótlólagos hozamokat állítanak elő.
- Ezt a pótlólagos mennyiséget nevezzük rétegtermelésnek.

A határkötség-számítás

- arra keressük a választ, hogy
 - ennek a termelési rétegnek mennyi lesz a költsége.
- Az így kiszámított költséget réteggköltségnek nevezzük.
- kiszámíthatjuk a rétegtermelésben is az egységköltséget,
 - ezt differenciál költségnek nevezünk

Differenciál költség

- ez is átlagköltségnek tekinthető,
– de ez esetben csak a rétegtermelésre vonatkoztatva számítunk átlagot.
- jellemzően változó költséget tartalmaz,
– de előfordulhat, hogy a termelés növekedése miatt az állandó költségek összege is növekedést mutat.

A standard költségszámítás

- elsődlegesen a költségek megtervezésére fókuszál,
– az **előkalkulált költségek minél pontosabb meghatározása a legfontosabb.**
- Ezek a műszaki-gazdasági számításokkal megalapozott előirányzatok
– biztosíthatják csak a jövedelmező tevékenységet

A standard költségszámítás

- az előirányzat mutatja,
- hogy az adott termék előállítása, szolgáltatás nyújtása mennyibe fog kerülni.
- célköltségnek tekintjük,
 - olyan irányszám,
 - amely mutatja a tevékenység költségét, mely olyan standardnak tekinthető,
 - amelyhez viszonyítani lehet a tényleges költséget.

A standard költségszámítás

- A tevékenység folytatása során elégséges
 - összehasonlítani a tényleges és a standard költséget,
 - mert az eltérés megmutatja, hogy a célhoz viszonyítva milyen különbség mutatkozik.
- ez azt jelenti,
 - hogy a költségeltéréseket vizsgáljuk
 - és az eltérések alapján lehet gazdasági intézkedéseket tenni.

A standard költségszámítás

- Fontos, hogy
 - a célköltség, azaz a standard költség
- nagy pontossággal kerüljön megállapításra.
- Ha ez biztosítható,
 - úgy a standard költség az értékelés alapjául szolgáló önköltség is lehet

A standard költségszámítás

- Ez a módszer a költségtervezésre épül,
 - így szerepe éppen ebben jelentkezik elsősorban,
- de hangsúlyozni kell azt is,
 - hogy a módszer a tényleges költségek ellenőrzésére is szolgál,
- segíti a költségelemzést is.

Az értékelemzés

- olyan fejlesztési módszertan,
 - amely a funkciók szükséges mértékű teljesítését biztosítja a legalacsonyabb költséggel.
- az értékelemzési eljárás valamely
- termék, technológia,
 - (folyamat, szolgáltatás)
 - feladatainak, funkcióinak összetételét,
- ezek költségeinek viszonyát vizsgálja hatékonyságjavító céllal.

Az értékelemzés

- Az értékelemzés tárgya mindaz, aminek funkciója és költsége van.
- A funkció az értékelemzés tárgyának rendeltetésszerű feladata, működése, teljesítőképessége, esetleg tulajdonsága.
- Funkcióhordozó
 - az értékelemzés tárgya,
 - vagy tárgyának azon elemei, amelyek a funkciókat teljesítik.

Funkcióköltség

- Funkcióköltség mindazon költségráfordítások összessége,
- amely a funkció
 - előállítása,
 - megvalósítása
 - és/vagy működtetése,
 - üzemeltetése
- során felmerülnek.

Funkcióköltség

- Az értékelemzés
 - a termék által képviselt funkciókat
 - és az ezek megvalósításához
 - tartozó költségeket hasonlítja össze.
- Számítása:

<u>Funkció</u>
Költség

Funkcióköltség

- Az így számított érték az értékelemzés szemléletében a funkció és a funkcióköltség viszonyát fejezi ki.
- **Legkedvezőbb értékkombináció az,**
 - amikor az egyes funkció és funkcióköltség
 - viszonyok olyan kombinációja alakul ki,
 - ahol a funkciók a **szükséges,**
 - **a költségek pedig a minimum** feltételt egyidejűleg elégítik ki.

Az értékelemzéssel elérhető fontosabb célok

- a termék/szolgáltatás piaci versenyképességének javítása,
- a termék vagy szolgáltatás önköltségének csökkentése,
- a termék minőségének javítása,
- a meglévő kapacitások jobb kihasználása

Az értékelemzés fajtái

- értékelemzés:
 - a meglévő tevékenységre vonatkozó vizsgálat, amely a hatékonyság növelését célozza,
- értékfejlesztés:
 - beruházási alternatívák értékalapú összehasonlítását jelenti,
- értéktervezés:
 - új termék/szolgáltatás kialakítása, létrehozása a legkedvezőbb feltételekkel.